

Jakt, våpen og ha tyskerne omkring oss under krigen

Det var mange i min familie som har vært opptatt av jakt på vilt, og i hovedsak ryper, men det ble også jaktet på rev og hare. Den gang, for omkring 70 år siden, var det også tillatt å skyte oter, men det var ikke så mange som drev med jakt etter den. Min far var født i 1904, og det var slik at når du var konfirmert så fikk du lov til å gå på jakt. Noen hadde ikke penger til å kjøpe gevær, og andre hadde ett eller to gevær som hørte til i de familiene som drev med jakt.

Min far var yngst i familien, og da fikk han god opplæring av sine eldre brødre. En av hans brødre, Erling, var en utrolig god jaktmann, og det fortelles at han hadde et utrolig skarpt syn, noe som kom godt med under jakten.

For min del så ble det aldri noen karriere i så måte, men jaktlysten var alltid tilstede.

Fra 1940 til 1945 var det ikke lov for noen å ha gevær, og da var det opphold med jakt, bortsett fra snarefangst og slikt som var lovlig, men det ble ikke så mye å få på den måten. Jeg var med på å fange ryper med snare, men det var ikke ofte det var kommet ryper i snaren.

Min far hadde gevær da krigen startet, og han tok da bort litt av bordkledningen i fjøset og la geværet inn der og satte bordkledningen på plass igjen slik at ingen kunne se noe. Men etter en tid så ble presset for stort med alle tyskerne omkring, og han tok det derifra og senket det ned i havet, og der ligger det fremdeles.

Etter krigen fikk han tak i et kulegevær, og dette fikk han boret om til haglegevær kaliber 24, noe som ble et lite kaliber. For å skyte ryper med geværet så måtte de sitte på bakken. Det var vanskelig å skyte ryper i flukt. Jeg husker da jakten igjen ble friggitt om høsten i 1945. På de fem årene som det ikke hadde vært noen jakt, hadde det blitt en stor bestand av ryper, og det var mange dyktige jegere omkring på gårdene, så det ble skutt mye ryper.

Mye av jakten i området der jeg bodde foregikk i Røn fjell, og jeg husker godt at enkelte dager hørte vi mange skudd fra fjellet. Det var umulig å få kjøpt skudd så nær etter krigen, og patronene var av messing, så da måtte jegeren lade selv. Krutt fikk de kjøpt, men hagl var det smått med, og min far støpte derfor hagl selv. Da det også var lite patroner, så måtte de ha ladeutstyr med på fjellet for å lade på nytt for å ha nok skudd ut dagen.

En liten hendelse som jeg opplevde i forbindelse med jakting. Det var før krigen var slutt, og det var som jeg har nevnt ikke lov å ha våpen. Jeg var vel syv-åtte år, og jeg og min to år eldre søster var oppe mot fjellet for å samle furukongler, noe vi fikk betaling for å levere til butikken som var der vi bodde. Mens vi holdt på med dette kom det to menn forbi, det var folk vi kjente godt, og derfor stoppet de litt for å snakke med oss. Vi så da at de forsøkte å skjule et gevær for oss, men det gikk ikke, og vi visste jo godt at det var ulovlig.

Dette var farlig, og hadde vi fortalt det videre kunne det ha gått helt galt for dem. Tyskerne var jo der vi bodde, men vi fortalte det ikke til noen så det skjedde ikke noe. Det var jo vanskelig å skyte, fordi tyskerne kunne jo høre smellene, men de måtte vel ha vært så langt inne på fjellet at ingen skulle høre smellene når de skjøt. Geværet kunne de ikke ta med hjem, så det var nok gjemt under en heller eller noe slikt før de kom hjem. Det var fint hvis de hadde fått noen ryper, men vi kunne ikke se hva de hadde i sekken. Men dette var farlig, det var jo nær bebyggelsen og tyskere var over alt så det var godt at det ikke skjedde noe.

For oss som var barn var det ikke noe å være redd for i den tiden med tyskere omkring over alt, men for ungdom som holdt på å bli voksen var det verre, tyskerne ville ha dem, og derfor var det mange ungdom fra bygda som rømte over til Sverige. Heldigvis ble det ingen represalier overfor familiene, og de fleste rømte først til Hopen, og videre til Hopvatnet derifra til Markvann der Anna Markvann (Pedersen) bodde. Hun tok imot dem og loste dem videre over Strinda og inn over fjellet til de var trygge og kunne å gå videre uten losen. Jeg kan ikke si så mye om det som skjedde under krigen, og det å ha tyskerne omkring oss hele tiden de fem årene. Jeg var jo barn så da gikk det greit å ha det slik, men vi hørte jo mye på de voksne når de pratet om Hitler og det som skjedde andre steder i Norge. Det var vel forskjell på tyskerne også, og det virket som om det ikke var verste sorten som var i Mørsvikbotn.

Jeg vil også fortelle litt om mine opplevelser i heimbygda etter at jeg flyttet derifra. Det er så godt å tenke på alt som var der, og de gode minnene derifra. Alle turene utover fjorden og med dorga i bakskotten. På den tiden og utover i mange år var det mye ørret i fjorden, og var vi heldige kunne vi få opp mot 20 stykker på en natt. Men så ble det mindre og mindre etter hvert, og til slutt fikk vi ingenting av den sorten.

Etter noen år kjøpte vi naust i Skveirvika, og der var vi mye. Vi plukket blåskjell i fjæra, og fisket mye fra land der med fiskestanga, og fisk fikk vi alltid, men i dag er alt borte. Blåskjella ble borte og det skyldtes nok forurensning som fløt i havet og som kom i fjæra der. Det gikk ganske fort så var skjella borte. Jeg må også nevne at vi har en liten elv som kommer fra fjellet, og renner ut like ved naustet. I den elva var Fossekallen, og den var der alltid om sommeren, noe vi syntes var veldig fint, men så en vår vi kom dit var den borte, og den kom aldri tilbake. Dette jeg forteller om skjedde fra 1960 og frem til 2000 tallet.

Jeg vil også fortelle om Storlomen på Eiavatnet. Når vi var der inne på hytta, så kjørte vi om kveldene oppover dit for å se på Lomen. Dette foregikk i mange år, og vi likte å høre skrikene fra den, men et år var den borte og kom aldri tilbake.

Vi hadde en opplevelse med Lomen som var god til å dykke. En gang vi satt og fulgte med når den dykket ned i vannet, kom den opp med en litt stor ørret, og den hadde da store problemer med å svelge den. En artig og god opplevelse.

At Fossekallen og Lomen ble borte i Mørsvika, hadde nok å gjøre med problemer i naturen vår. Det var ikke lenger livgrunnlag for disse flotte fuglene i vårt nærområde.

Mai 2017

Jarle Pettersen